GRAIURILE POLONEZE ÎN BUCOVINA ROMÂNEASCĂ – ISTORIE ŞI PREZENT O DESCRIERE A PROBLEMATICII[1]

KARINA STEMPEL-GANCARCZYK

Die polnischen Mundarten in der rumänischen Bukowina. Geschichte und Gegenwart Beschreibung der Problemstellung

(*Zusammenfassung*)[*]

Im vorliegenden Beitrag wird kurz und bündig der aktuelle Forschungsstand über polnische Mundarten in der rumänischen Bukowina (seit den Anfängen bis in die Gegenwart) erörtert. Die Forschung erfolgt im Rahmen des umfassenden Projektes *Die polnische Mundart in der Karpathischen Bukowina. Dokumentation eines schwindenden Kulturguts*, betrieben vom Institut für Slawistik der Polnischen Akademie der Wissenschaften.

Die Autorin erwähnt die Thematik betreffende Historiographie und beschreibt manche Merkmale, die auf das bevorstehende Verschwinden einer Minderheitensprache deuten, wie zum Beispiel: die Reduzierung der eigenen sprachlichen Strukturen und die Annahme von fremdsprachlichen Strukturen, die Reduzierung der sprachlichen Vielfalt und der Komplexität der grammatischen Strukturen, die Nichtbeherrschung der Sprachnormen, der übermäßige Gebrauch von Lehnwörter, der Gebrauch der Mehrheitssprache als Sakralsprache (bzw. als Gottesdienstsprache) und als Kommunikationssprache in der Familie, die fehlende Weitergabe der Muttersprache an die kommenden Generationen.

Schlüsselwörter und -ausdrücke: Bukowina, polnische Kolonisten, polnische Mundart, polnische Minderheit, sprachliche Tradition, Dialektforschung.

În perioada când Bucovina s-a aflat sub ocupație austriacă (1774–1918) a început acțiunea de colonizare, care s-a concretizat prin înființarea unor comunități poloneze compacte pe teritoriul de astăzi al României. Primii coloniști din Polonia –

[1] Articolul a fost realizat în cadrul grantului „Mowa polska na Bukowinie Karpackiej. Dokumentacja zanikającego dziedzictwa narodowego [*Graiul polonez în Bucovina Carpatică. Documentația unui patrimoniu pe cale de dispariție*]" – 1bH 15 0354 83, acțiune științifică finanțată în cadrul programului Ministrului Științei și Învățământului Superior, cu denumirea „Programul Național de Dezvoltare a Științelor Umaniste" pentru anii 2015–2018; conducător al proiectului: dr. hab. prof. IS PAN Helena Krasowska; afiliere: IS PAN [Institutul de Slavistică al Academiei Poloneze de Științe].

[*] Traducere: Carol-Alexandru Mohr.

Analele Bucovinei, **XXV**, *1* (50), p. 247–253, Rădăuți – București, 2018

BDD-A32727 © 2018 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:19:33 UTC)

familiile de mineri din Bochnia, care au fost atraşi de posibilitatea de a lucra la exploatarea zăcămintelor de sare – au venit în Cacica în 1792, fiind urmaţi, apoi, de alte familii ale minerilor din Bochnia, Wieliczka şi Kałusz. În 1834, coloniştii polonezi din nodul Bucovinei au înfiinţat satul Solonеţul Nou, doi ani mai târziu Pleşa, iar în 1842, împreună cu coloniştii germani, Poiana Micului. Aceste trei localităţi au fost primele sate cu caracter agricol locuite de polonezi. Aceştia au fost încurajaţi să se stabilească aici, datorită scutirilor de impozite şi de armată şi de posibilitatea de a primi păduri şi terenuri.

În satul Bucovăţ, care s-a unit cu Păltinoasa în 1919, polonezii s-au stabilit începând cu anul 1870. Primii colonişti proveneau din nodul Bucovinei, din zona oraşului Cernăuţi, şi erau familii care emigraseră pentru a ajuta la construirea căii ferate, iar după 1910 li s-au alăturat muntenii polonezi din satele situate în Obcinele Bucovinei. Satele Ruda (actualul Vicşani), Bulai şi Mihoveni au fost înfiinţate cam pe la jumătatea secolului al XIX-lea, de către polonezii care proveneau din Ropczyce, Kolbuszowa, Rzeszów, iar, în cazul Rudei, inclusiv din Sanok.

Cercetările referitoare la limba polonezilor din Bucovina românească, efectuate până acum, cuprind: rezultatele cercetărilor dialectice preliminare ale lui Mieczysław Małecki şi Grigore Nandriş[2]; lucrările *Język polski na południe od Karpat* (*Spisz, Orawa, Czadeckie, wyspy językowe*) ale lui M. Małecki[3]; cercetările lui Emil Vrabie[4], Ion C. Chiţimia şi ale Elenei Deboveanu[5]; descrierea detaliată a graiului muntenilor bucovineni pe teritoriul României, în monografia Elenei Deboveanu, *Polska gwara Górali bukowińskich w Rumunii*[6]; lucrarea lui Stanisław Gogolewski, referitoare la graiul din satul Cacica[7], lucrările lui Kazimierz Feleszko[8], ale

[2] M. Małecki, Gr. Nandriş, *Uwagi o polskich gwarach na Bukowinie. Sprawozdania z czynności i posiedzeń Polskiej Akademii Umiejętności*, XLIII/3, Kraków 1938, p. 79–84.

[3] M. Małecki, *Język polski na południe od Karpat (Spisz, Orawa, Czadeckie, wyspy językowe)*, Kraków-Warszawa 1938, Biblioteczka Towarzystwa Miłośników Języka Polskiego, nr. 12.

[4] E. Vrabie, *Privire asupra localitatilor cu graiuri slave din Republica Populara Româna*, Romanoslavica VII, Bucureşti 1963, p. 75–85.

[5] I. C. Chiţimia, E. Deboveanu, *Gwara i folklor wsi Bulaj w powiecie Suczawskim*, Romanoslavica VII, Bucureşti, 1963, p. 159–187; I. C. Chiţimia, *Niektóre cechy mowy Polaków we wsi Bulaj pod Suczawą*, Studia z Filologii Polskiej i Słowiańskiej, t. V, Warszawa, 1965, p. 255–259.

[6] E. Deboveanu, *Polska gwara Górali bukowińskich w Rumunii*, Wrocław, 1971 [= Prace Komitetu Językoznawstwa PAN, 60].

[7] S. Gogolewski, *Polska gwara trójjęzycznej wsi Kaczyki w Rumunii*, Wrocław 1972 [= Prace Językoznawcze Komitetu Językoznawstwa PAN 68].

[8] K. Feleszko, *Bukowina moja miłość. Język polski na Bukowinie karpackiej do 1945 roku*, t. I, red. A. Żor, Warszawa 2002; idem, *Bukowina moja miłość. Język polski na Bukowinie karpackiej do 1945 roku. Słownik*, t. 2, red. E. Rzetelska-Feleszko, Warszawa, 2003; idem, *Integracja językowa Polaków bukowińskich* [w:] *Bukowina. Wspólnota kultur i języków*, red. K. Feleszko şi J. Molas, Warszawa, 1992, p. 67–73; idem, *Język polski na Bukowinie do roku 1945. Zarys problematyki*, în *Studia nad polszczyzną kresową*, red. J. Rieger, t. VI, Warszawa 1991, p. 7–28; idem, *Model polityczny a względny status języka*, în *Języki słowiańskie wobec przemian w krajach Europy Środkowej i Wschodniej*, red. S. Gajda, Opole, 1993, p. 243–249; idem, *Od wielojęzyczności do wspólnej tożsamości* [în] *Język a tożsamość na pograniczu kultur*, red. E. Smułkowa şi A. Engelking, Białystok 2000, p. 142–151; idem, *O legendzie bukowińskiej – prozą (czyli kilka pojęć socjologicznych)*, în *Bukowina po stronie dialogu*, red. K. Feleszko, Sejny, 1999, p. 49–64; idem, *„Rumuni" czy „Słowacy"? Czyli droga Górali bukowińskich nad Gwdę*, „Rocznik Nadnotecki" XXIV, Piła, 1993, p. 91–105.

BDD-A32727 © 2018 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:19:33 UTC)

Mariei Ostrovschi[9] şi ale Helenei Krasowska, care au analizat limba muntenilor bucovineni[10]. În privinţa cercetărilor etnografice şi sociologice, trebuie amintite lucrările lui Eugeniusz Kłosek, autor care s-a bazat pe materialele strânse în Bucovina românească, în localităţile locuite de către polonezi[11], şi cele ale lui Adam Rossmanith[12].

În anii ’60 ai secolului al XX-lea, Stanisław Gogolewski şi Elena Deboveanu au realizat cea mai vastă analiză de până acum a graiurilor polonezior din Bucovina sudică[13] [Deboveanu, Gogolewski 1966]. Lucrarea *Przegląd gwar polskich na terenie Rumunii* împarte graiurile în patru grupe: 1) graiul satului Cacica; 2) graiul aşa-numiţilor munteni bucovineni; 3) graiul satului Ruda; 4. graiul satelor Bulai şi Mihoveni.

După cincizeci de ani, câţi au trecut de la cercetările efectuate de S. Gogolewski şi E. Deboveanu, verificarea constatărilor acestora este o necesitate imperativă. Nevoia este legată de lipsa unor lucrări lingvistice care iau în considerare ultimele perspective apărute în urma cercetărilor şi care se referă la localităţile de care suntem interesaţi în mod direct: Bulai, împreună cu Moara, Ruda şi Cacica.

[9] M. Ostrovschi, *Słownictwo gwarowe polskich Górali bukowińskich zamieszkałych w Nowym Sołońcu*, Wrocław, 1997 (masterat); idem, *Poczucie polskości Górali bukowińskich w Rumunii*, în *Polacy z Bukowiny. Ich losy i kultura – źródłem tożsamości narodowej*, red. Cz. Osękowski, Żary 2002, p. 142–152; idem, *Wpływ języka rumuńskiego na gwarę mieszkańców Nowego Sołońca*, în *Polska i Rumunia na drodze do wzajemnego pojednania*, red. S. Iachimovschi şi E. Wieruszewska, Suceava, 2002, p. 160–169.

[10] H. Krasowska, *Bukowina. Mała ojczyzna – Pietrowce Dolne*, Warszawa 2002; idem, *Charakterystyka językowa polszczyzny bukowińskiej*, în K. Feleszko, *Bukowina moja miłość. Język polski na Bukowinie karpackiej do 1945 roku. Słownik*, t. 2, red. E. Rzetelska-Feleszko, Warszawa 2003, p. 17–42; idem, *Górale polscy na Bukowinie Karpackiej: studium socjolingwistyczne i leksykalne*, Warszawa, 2006; idem, *Mniejszość polska na południowo-wschodniej Ukrainie*, Warszawa 2012; idem, *Uwagi o sytuacji językowej w Pance*, în *O Bukowinie. Razem czy oddzielnie?*, red. K. Feleszko, Warszawa-Piła, 2000, p. 327–331.

[11] E. Kłosek, *Górale dwóch narodów? O warunkach i konsekwencjach polskosłowackiego rozbratu we wsiach Bukowiny rumuńskiej*, Etnografia polska, t. XLV, 2001, z. 1–2, p. 135–153; idem, *Kraj, ludzie i świat wartości, Bukowina*, folder „Bukowińskie Spotkania”, Piła, 2000, p. 8–23; idem, *Małżeństwa polsko-rumuńskie we wsiach południowej Bukowiny – środowisko społeczno-kulturowej integracji*, în *Polska i Rumunia na drodze do wzajemnego pojednania*, red. St. Jachimovschi şi E. Wieruszewska, Suceava, 2002, p. 170–181; idem, *O Czadeckiej góralszczyźnie z południowej Bukowiny*, în *Czadecka ojcowizna*, red. K. Nowak, Lublin, 2000, p. 79–107; idem, *O niektórych elementach świadomości i kultury Polaków z bukowińskich wsi w Rumunii (doniesienie z badań)*, în *Bukowina po stronie dialogu*, red. K. Feleszko, Sejny, 1999, p. 153–163; idem, *Polskie wsie na południowej Bukowinie*, în *Bukowina. Wspólnota kultur i języków*, red. K. Feleszko şi J. Molas, Warszawa, 1992, p. 29–37; idem, Kłosek E., *Izolacja i transkulturacja* w polskich wsiach południowej Bukowiny, în *O Bukowinie. Razem czy oddzielnie*?, red. K. Feleszko, Piła – Warszawa, 2000, s. 173–190; idem, *Świadomość etniczna i kultura społeczności polskiej we wsiach Bukowiny rumuńskiej*, Wrocław, 2005.

[12] A. Rossmanith, *Migracje w skupiskach mniejszości polskiej na południowej Bukowinie w latach 1990–2011*, în *Polsko-rumuńskie związki historyczne i kulturowe*, red. St. Iachimovschi şi E. Wieruszewska-Calistru, Suceava, 2013, p. 505–520.

[13] E. Deboveanu, S. Gogolewski, *Przegląd polskich gwar na terenie Rumunii*, „Język Polski” 46, 1966, p. 112–131.

BDD-A32727 © 2018 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:19:33 UTC)

Necesitatea acestei verificări este cauzată de schimbările sociale intervenite în localitățile respective: s-a stins generația cea mai în vârstă a polonezilor, generația de vârstă medie cunoaște slab graiul, care este aproape necunoscut generației tinere.

În prezent, sub conducerea doamnei prof. Helena Krasowska, de la Instytut Slawistyki Polskiej Akademii Nauk din Varşovia/Institutul de Slavistică al Academiei Poloneze de Ştiinţe, se află în derulare grantul (început în anul 2015) *Mowa polska na Bukowinie Karpackiej. Dokumentacja zanikającego dziedzictwa narodowego* [Graiul polonez în Bucovina Carpatică. Documentarea unui patrimoniu naţional pe cale de dispariţie]. Acesta cuprinde primele cercetări complete ale graiului polonez din Bucovina Carpatică – atât din partea ucraineană, cât şi din cea românească. Cercetările permit formarea unei imagini complete a proceselor socio-lingvistice intervenite pe teritoriul întregii Bucovine (de nord şi de sud).

Interesul nostru s-a îndreptat asupra celor trei grupe menţionate de către Gogolewski şi Deboveanu: locuitorii din Cacica, Ruda, Bulai şi Mihoveni. În pregătirea lucrării noastre de doctorat, cu titlul: *Procesy zanikania języka na podstawie badań gwar polskich na Bukowinie rumuńskiej* [Procesele de dispariţie a limbii pe baza studiilor asupra graiurilor poloneze din Bucovina românească], intenţionăm să prezentăm graiurile locuitorilor din localităţile sus-menţionate pe fondul întregii diaspore poloneze care trăieşte în Bucovina românească, mai ales în comparaţie cu cea de-a patra grupă identificată de S. Gogolewski şi E. Deboveanu, cea a muntenilor bucovineni, al căror dialect a fost obiectul de studiu, din ultimii ani, al Helenei Krasowska[14].

După cum afirmă Eugeniusz Kłosek, fiecare dintre aceste sate (Cacica, Ruda, Bulai şi Mihoveni) poate fi tratat ca „un sistem separat şi specific, care permite urmărirea fenomenelor complexe, determinate atât de izolare, cât şi de interpătrunderea culturală”[15]. Bulai şi Mihoveni (lângă Suceava) sunt locuite de către polonezi şi români, aceştia din urmă fiind majoritari. Localitatea Vicşani (lângă Siret) este o comunitate formată din polonezi, ucraineni şi români. Cacica reprezintă Bucovina în miniatură – de peste două secole locuiesc acolo polonezi, ucraineni, români şi germani, „amestecaţi între ei atât de mult, încât nu există nicio familie poloneză care să nu aibă strămoşi de altă naţionalitate”[16].

Condiţiile de funcţionare în statul român, iar, în cazul locuitorilor din Ruda şi Cacica, şi imediata vecinătate a altor minorităţi naţionale, au influenţat semnificativ limba locuitorilor din aceste localităţi, timp de câteva zeci de ani. Graiurile sunt folosite de un număr tot mai mic de persoane (mai ales de către persoanele în

[14] Vezi mai ales: Krasowska H., *Górale polscy na Bukowinie Karpackiej: studium socjolingwistyczne i leksykalne*, Warszawa, 2006. E. Kłosek, *Izolacja i transkulturacja* w polskich wsiach południowej Bukowiny, în *O Bukowinie. Razem czy oddzielnie*?, red. K. Feleszko, Piła – Warszawa 2000, p. 174.

[15] E. Kłosek, *Izolacja i transkulturacja* w polskich wsiach południowej Bukowiny [în] *O Bukowinie. Razem czy oddzielnie*?, red. K. Feleszko, Piła – Warszawa 2000, p. 174.

[16] *Ibidem*.

BDD-A32727 © 2018 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:19:33 UTC)

vârstă) şi se pot remarca diferenţe mari în idiolectele anumitor utilizatori. Situaţia se datorează numărului tot mai crescut de familii mixte şi lipsei transmiterii limbii către generaţia următoare. Nu trebuie uitat faptul că limba polonă, timp de aproape treizeci de ani, nu a fost prezentă în sistemul de învăţământ, datorită procesului de românizare din perioada regimului comunist.

În toate localităţile care fac obiectul cercetărilor noastre, limba română a obţinut statutul de limbă dominantă[17]. Persistarea dominaţiei unei limbi determină evoluţia proceselor de interferenţă într-un sens unic, ceea ce duce la modificarea limbii. Iată, în continuare, câteva exemple de interferenţă şi modificare lingvistică.

Modul cel mai vizibil al influenţei limbii române asupra graiurilor se remarcă la nivel lexical, mai ales prin împrumuturi. Acestea sunt lexeme legate, în primul rând, de viaţa politică şi economică, precum şi terminologia de specialitate (adică denumiri ale noilor fenomene) – şi, de obicei, acestea sunt substantive, ca de exemplu: *primar*, *primărie*, *judeţ*, *aragaz*, *apartament*, *maşină*. Totuşi, există un grup mare de lexeme care au forma corespunzătoare în graiuri, însă au fost înlocuite de cuvinte româneşti, de ex.: *kładli my i piekli te barabul'e*; *tero na pirszego noiembria*; *on tero jes p*^{u}*olicajem*; *tam nie było mobilat, nie mieli my mobile*; *daj te prosopy*, *bo ni mom tu szerwecelów*; *one najęły se*, *inkieriały garsoniere*.

Tipică pentru graiurile poloneze de pe teritoriul României este construcţia specific românească „a merge cu ceva", care apare în toate localităţile cercetate de mine. În limba polonă nu se foloseşte prepoziţia „cu"; ex. *jedzie z autobusem*, în loc de *jedzie autobusem* (analogic cu forma românească: *merge cu autobuzul*, *cu maşina*, *cu avionul*, *cu vaporul*).

Un alt exemplu al influenţei limbii majorităţii este declinarea numeralelor de la douăzeci în sus, adăugând prepoziţia *și* (ca în limba română; este o construcţie care lipseşte în limba polonă): *dziewięćdziesiąt i pięć lat*; *sto i trzy itd*. După modelul românesc sunt declinate şi numeralele de la 200 la 900: *dwa sto*, *trzy sto*, *cztery sto* ş.a.m.d.

În localităţile analizate, la formarea gradului comparativ de superioritate al adjectivelor şi adverbelor, se utilizează particula românească *mai*: *mai wielki*; *mai mały*; *mai ciężko* – în acest caz, la fel ca în graiul muntenilor bucovineni.

De asemenea, polonezii folosesc sintaxa specifică limbii române, utilizând lexeme (din graiurile) poloneze.

Limba locuitorilor din Ruda şi Cacica a fost influenţată, în mare parte, nu numai de limba română, dar şi de cea ucraineană (graiurile ucrainene). Efectele acestora se văd cel mai bine şi sunt cel mai uşor de identificat la nivel fonetic, dar şi la nivelul lexicului şi al sintaxei. Influenţa limbii ucrainene se observă mai ales la conjugarea verbelor la timpul trecut. De exemplu, locuitorii ambelor sate spun: *ja chodził*, *ja pytał*, *ja jadła* – utilizând pronumele personal „eu", care în limba polonă nu este folosit în asemenea construcţii.

[17] K. Feleszko, *Bukowina moja miłość. Język polski na Bukowinie karpackiej do 1945 roku*, t. I, red. A. Żor, Warszawa, 2002, p. 109.

BDD-A32727 © 2018 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:19:33 UTC)

În graiurile din Ruda și Cacica se pot observa și influențele limbii germane; se referă, în principal, la nivelul lexical. În povestirile locuitorilor ambelor sate apar asemenea cuvinte, precum *furt*, *recht* sau *zicher*.

Cercetările actuale, efectuate în Bucovina românească, ne permit să emitem teza că împărțirea graiurilor, stabilită de S. Gogolewski și E. Deboveanu, și-a pierdut actualitatea și diferența se șterge treptat. Acest lucru nu se întâmplă însă datorită faptului că ele seamănă tot mai mult între ele, ci datorită proceselor care duc la dispariția graiurilor în sensul tradițional al cuvântului. Diaspora poloneză, care locuiește pe teritoriul României, numără aproximativ 2,5 mii de persoane[18]. În satele locuite de polonezi și cercetate de noi, limba română a devenit limba dominantă, iar limba vorbită de polonezi prezintă trăsăturile tipice unei așa-numite „limbi din zona de graniță": utilizatorul face alegere între modele, reguli și caracteristici care aparțin cel puțin unor două sisteme lingvistice.

Viața bogată și intensă a diasporei poloneze din România, după anul 1989, activitatea dinamică a Uniunii Polonezilor din România și a organizațiilor poloneze locale, creează observatorilor externi impresia că diaspora poloneză este un grup compact, care își întărește legăturile cu Polonia, că este un grup cultural și lingvistic uniform (mai ales dacă este privit prin prisma minorității catolice în România ortodoxă).

Diferențele dintre graiuri, observate de către S. Gogolewski și E. Deboveanu, au determinant relațiile reciproce dintre utilizatorii acestora. Așa se face că locuitorii satelor Ruda, Bulai și Mihoveni erau numiți, atât de către restul grupelor „poloneze", cât și de către vecinii români, „mazuri". În schimb, muntenii bucovineni erau numiți „sloviachi". „Mazurii" obișnuiau să se căsătorească între ei (adică, spre exemplu, locuitorii Bulaiului își căutau soții sau soți mai degrabă în Ruda, decât printre „sloviachii" din Solonețul Nou, Poiana Micului sau Pleșa), iar în cazul căsătoriilor „mixte", „sloviaco-mazure", persoana care se muta în satul respectiv trebuia să învețe, în primul rând, „limba" locală.

Satele „mazure" din Bucovina nu numai că au vorbit și vorbesc, în continuare, „o altă limbă" – dar se deosebesc de așezările muntenilor bucovineni și prin obiceiuri. Muntenii care s-au stabilit în sate învecinate între ele (Solonețu Nou, Pleșa, Poiana Micului) și-au păstrat vii tradițiile, inclusiv portul popular, lucru care nu se observă în localitățile cercetate de mine. În niciuna dintre acestea nu sunt celebrate liturghii în limba polonă (cu excepția celor de hram), iar generația tânără nu folosește deloc

[18] 2 543 de persoane, conform datelor din anul 2011 (din care 1 922 în județul Suceava). Vezi http://www.recensamantromania.ro/noutati/volumul-ii-populatia-stabila-rezidenta-structura-etnica-si-confesionala/. Din numărul de 2 543, doar 2 079 de persoane folosesc limba polonă ca limbă maternă. Trebuie remarcată scăderea sistematică a acestui număr în ultimii zece ani și mai mult: „Recensământul național din 7 ianuarie 1992 a evidențiat un număr de 4 232 de persoane de origine poloneză (din care 2 778 în județul Suceava), iar pentru 3 047 de persoane polona era limba maternă. Însă, la recensământul din 2002, persoanele de origine poloneză erau în număr de 3 559 (din care 2 609 în județul Suceava), iar utilizatorii de limbă polonă ca limbă maternă erau 2690. Acestea sunt singurele cifre disponibile. Din păcate, Uniunea Polonezilor din România nu a ținut niciodată statistici exacte. Însă, de multe ori, autoritățile Uniunii, atunci când se refereau la numărul diasporei poloneze, declarau că aceste cifre trebuie dublate" (UP).

BDD-A32727 © 2018 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:19:33 UTC)

graiul – copiii învaţă limba polonă în şcoli, dar este pentru ei o limbă străină. Luând în considerare numărul mare de căsătorii mixte, acasă, în relaţiile zilnice, la fel ca în relaţiile cu vecinii, se utilizează în principal limba română. Aceşti factori sunt legaţi şi de aspectul decisiv în dispariţia graiurilor – diminuarea permanentă a numărului de utilizatori, datorită decesului persoanelor în vârstă.

Numeroşi cercetători din întreaga lume se ocupă de analiza problemei dispariţiei limbii minorităţilor. În contextul graiurilor pe care le-am analizat, concluziile lui Jeffrey Holdeman[19] sunt relevante, acesta diferenţiind câteva semne care anunţă sau prevestesc dispariţia limbii minorităţii: reducerea propriilor structuri lingvistice şi adaptarea celor străine; reducerea diversităţii şi complexităţii structurilor gramaticale; pierderea normelor lingvistice; numărul exagerat de împrumuturi; schimbarea limbii religiei în limba majorităţii; trecerea la limba majorităţii în cadrul familiei; lipsa transmiterii limbii din generaţie în generaţie ş.a.m.d.

În Bulai, Mihoveni, Ruda şi Cacica apar toţi aceşti factori. Este foarte posibil ca cercetările actuale, efectuate în cadrul grantului *Limba poloneză în Bucovina Carpatică / Mowa polska na Bukowinie Karpackiej*, să fie ultimele din istoria polonezilor care trăiesc în aceste părţi ale satelor Bulai, Mihoveni, Ruda sau Cacica.

[19] J. Holdeman, *Language maintenance and Languagge Shift among the Russian Old Believers of Erie*, Pennsylvania, Ohio State University (teză de doctorat), p. 14–15; după: M. Głuszkowski, *Socjologiczne i psychologiczne uwarunkowania dwujęzyczności staroobrzędowców regionu suwalsko-augustowskiego*, Toruń, 2011, p. 251.

BDD-A32727 © 2018 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:19:33 UTC)